4
Vragenuur

Vragenuur

Vragen Ergin

Vragen van het lid Ergin aan de staatssecretaris Herstel Toeslagen over **het bericht "De rechter schaft dwangsommen voor toeslagenouders af, omdat die te veel tijd kosten"**.

De **voorzitter**:
Het woord is aan de heer Ergin voor zijn vragen namens de fractie van DENK aan de staatssecretaris van Financiën, die ik van harte welkom heet in het parlement. Het woord is aan de heer Ergin.

De heer **Ergin** (DENK):
Voorzitter. Dat voor veel ouders de toeslagenhel inmiddels een herstelhel is geworden, hebben we allemaal gezien. We staan hier heel vaak. De ene keer gaat het hier over dat ouders überhaupt geen dossier krijgen. De andere keer gaat het er hier in het parlement in de plenaire zaal over dat er opeens 64 miljoen documenten opduiken in een digitale kluis. Vandaag moeten we het, helaas, zeg ik daarbij, weer hebben over hoe de hersteloperatie is vastgelopen vanwege de uitspraak van de Raad van State. Ik kan daar heel lang over uitweiden, maar ik heb één simpele vraag aan deze staatssecretaris: hoe gaat het volgens deze staatssecretaris met de hersteloperatie?

De **voorzitter**:
Het woord is aan de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:
Dank u wel, voorzitter. Dank u wel voor uw vraag, meneer Ergin. Het is natuurlijk zo dat veel gedupeerde ouders voor een deel gecompenseerd en geholpen zijn, maar helaas is dat nog niet voldoende. Sommige mensen komen in aanmerking voor aanvullende compensatie van schade. We zijn het erover eens dat het te lang duurt. Dat heeft ook de Raad van State aangegeven in de uitspraak. De hoogste bestuursrechter heeft aangegeven dat zelfs dwangsommen niet meer helpen om de overheid te manen tot spoedige beslissingen. Dat is een hele pijnlijke constatering, want die wijst op een heel groot gebrek in de hersteloperatie. Ik kan me ook voorstellen dat het bij ouders emoties oproept, dat het pijn doet. Dat kan ik me helemaal voorstellen.

Dat is mijn eerste antwoord.

De heer **Ergin** (DENK):
Ik ga de staatssecretaris een beetje helpen met de duiding die de Raad van State, de hoogste bestuursrechter, heeft gegeven. Daarin wordt gesproken over een vastgelopen systeem, een ontluisterend vooruitzicht voor ouders en een situatie die de geloofwaardigheid van de rechtsstaat ondermijnt. Welke van deze drie componenten vindt de staatssecretaris zelf het meest zorgwekkend?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:
Als ik hierop reflecteer, dan kunt u zich voorstellen dat we de uitspraak uiteraard nog nader gaan bestuderen. Met name de versnelling van die hersteloperatie is een enorm belangrijk punt van mijn aandacht. Dat hebben we al eerder met elkaar geconstateerd. Dat is ook de reden geweest waarom mijn ambtsvoorganger om een spoedadvies heeft gevraagd via de commissie-Van Dam. Daar zijn we natuurlijk volop mee bezig. Het moet namelijk versneld worden. Ik heb gezien dat de Raad van State spreekt van een ontluisterende termijn van achttien jaar. Dat was nog zonder de bezwaar- en beroepsprocedures die daarachter wegkomen. Dan zou het zomaar eens nog vele jaren langer kunnen doen. Ik vind het dus ook belangrijk om dat te blijven benadrukken, dat er een stelselwijziging en een advies nodig was. Dat zijn we nu met elkaar aan het uitvoeren.

De heer **Ergin** (DENK):
Voorzitter. Dit is geen uitvoeringskwestie alleen. Het is niet alleen een kwestie van zaken die niet soepel verlopen. Dit gaat om iets heel principieels. Dit gaat er namelijk om dat we het in onze rechtsstaat zo hebben geregeld dat een burger middels dwangsommen de overheid kan dwingen om een besluit te nemen. Dat dat niet meer werkt … Ik ga citeren uit de uitspraak van de Raad van State: de afdeling ziet onder de geschetste omstandigheden geen mogelijkheid om de Dienst Toeslagen tot besluitvorming conform de wet te bewegen. Wat hier staat, is dus geen uitvoeringskwestie meer. Dit is iets heel principieels. Dit gaat over de rechtsbescherming van mensen. Ik zou aan de staatssecretaris willen vragen wat er van die rechtsbescherming overblijft als de burgers, mensen in het land, niet eens via de rechter de overheid in beweging kunnen krijgen. Waar zijn we dan in beland, zou ik aan de staatssecretaris willen vragen.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:
Ik heb inderdaad gelezen dat de Raad van State, onze hoogste bestuursrechter, tot de pijnlijke conclusie is gekomen dat zelfs een dwangsom niet meer werkt als prikkel om het bestuursorgaan in beweging te krijgen. Sterker nog, de Raad van State geeft aan dat de hersteloperatie verzand is, dat de inhoudelijke behandeling van procedures eigenlijk in het gedrang is gekomen. Zij geven ook aan dat het geen zin meer heeft om nog eens een extra financiële prikkel op te leggen. Eigenlijk vind ik dat een hele pijnlijke constatering, zoals gezegd. Het maakt niet uit voor de doorlooptijd. Daarom zien ze ervan af. Dat geeft namelijk enigszins ruimte aan de hersteloperatie om te werken aan de inhoudelijke afhandeling van de zaken die nog liggen, zo schrijft de Raad van State ook.

De heer **Ergin** (DENK):
Ik verwacht van deze staatssecretaris geen college over wat er in de uitspraak staat. Ik verwacht van deze staatssecretaris geen uitleg over wat er in die uitspraak staat. Die uitspraak is helder. Ik verwacht van deze staatssecretaris dat deze staatssecretaris via dit podium richting de ouders gaat vertellen hoe deze staatssecretaris ervoor gaat zorgen dat de rechtsbescherming, waar ouders recht op hebben, hersteld gaat worden. In plaats daarvan krijg ik alleen maar antwoorden als "we gaan het bestuderen" en dat de staatssecretaris de constateringen die door de Raad van State naar voren zijn gebracht ook erg vindt, maar ik ver-

wacht actie van deze staatssecretaris. Ik wil graag weten hoe de staatssecretaris gaat repareren dat toeslagenouders weer de rechtsbescherming kunnen genieten die we eigenlijk ooit hebben bedoeld in dit huis.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:
Ik begrijp uw zorgen enorm. Ik vind het ook belangrijk dat mensen ook hun rechtsbescherming krijgen door middel van de behandeling van de bezwaren en beroepen die er liggen. Die inhoudelijke behandeling is dus ontzettend belangrijk. Dat is ook de reden waarom we sinds de komst van de Raad van State-uitspraak ambtelijk bezig zijn met een plan van aanpak: hoe gaan we versnellen en hoe gaan we ervoor zorgen dat die prop aan inhoudelijke bezwaren en beroepen die er nog liggen, zo snel en zo zorgvuldig mogelijk wordt afgehandeld?

De heer **Ergin** (DENK):
De staatssecretaris zegt "zo snel en zo zorgvuldig mogelijk". "Zo snel mogelijk" zou moeten betekenen dat we eind 2027 klaar zijn, maar de Raad van State zegt: het gaat nog achttien jaar duren. "Zo zorgvuldig mogelijk", zegt de staatssecretaris, maar in de uitspraak van de hoogste bestuursrechter staat letterlijk dat de procedures die zijn ingericht, dus de alternatieve herstelroutes, niet deugen, dat de ouders onvoldoende geïnformeerd worden, dat ze onvoldoende rechtsbescherming krijgen. Ik verwacht dus echt meer van deze staatssecretaris dan alleen duiding. Ik verwacht actie en ik verwacht oplossingen vanuit deze staatssecretaris. Ik ga een constatering doen: ik hoor die oplossingen niet. Ik hoor ze gewoon niet.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:
Die oplossingen proberen we natuurlijk wel degelijk te vinden, al in de eerste plaats doordat we het advies van Van Dam aan het invoeren zijn. We zien dat we daarmee een aanzienlijke versnelling in het kader van de behandeling van aanvullende compensatie aan het realiseren zijn. In die zin betekent het ook, zoals de Raad van State ook aangeeft: als er nu niets gebeurt en als we blijven doorgaan op de weg die we ingeslagen zijn, dan gaat het nog heel lang duren. Maar dat is nou precies de reden waarom we het advies van de commissie-Van Dam aan het uitvoeren zijn. Dit móét ook sneller. Daar hebben ouders recht op. Ik heb nog steeds de harde ambitie om eind '27 het financiële deel van de hersteloperatie te hebben afgerond.

De heer **Mathlouti** (D66):
Deze toeslagenaffaire heeft, op zijn zachtst gezegd, het vertrouwen van een hele grote groep Nederlanders in de overheid geschaad, het vertrouwen dat de overheid naast mensen staat in plaats van tegenover hen. Dat laatste is natuurlijk wel degelijk gebleken in deze hele affaire. Daar komt deze uitspraak van de Raad van State nog bij. Ik hoorde de staatssecretaris iets zeggen over versnelling, ook naar aanleiding van de commissie-Van Dam, ook in haar betoog zojuist. Ik ben vooral benieuwd wat zij nu precies gaat doen — dit mag ook schriftelijk naar deze Kamer komen — om dit proces te gaan versnellen.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:
Zoals al aangegeven, hebben we acties om te werken aan versnelling in gang gezet. Maar u begrijpt natuurlijk dat we deze uitspraak ook nader zullen gaan duiden en bestuderen om te kijken hoe we ervoor kunnen zorgen dat we die plannen van aanpak, ook om die versnelling te gaan realiseren, zo concreet mogelijk kunnen weergeven. Ik wil er dus met alle liefde gehoor aan geven om uw Kamer daar schriftelijk verder over te informeren.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):
De Raad van State schetst inderdaad een zorgelijk beeld. We hebben enerzijds de discussie over de dwangsommen, de prikkel eigenlijk om snelheid te maken. Vervolgens is het de vraag of de routes die voor versnelling moeten zorgen, voldoen aan de bedoeling van de wet. Ik hoor iets in de trant van: we gaan interpreteren. Maar wat is nou volgens de staatssecretaris een geloofwaardig pad vooruit voor al die ouders die wachten op herstel? Wanneer horen zij van de staatssecretaris "we hebben het geanalyseerd; dit gaan we doen; dit kunt u van ons verwachten"?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:
Ik sta absoluut voor de adviezen die de commissie-Van Dam heeft gegeven om te komen tot die versnelling. Ik wil daar dus ook heel graag mee verdergaan. Daar komt bij dat er nu een uitspraak is van de Raad van State. Die hebben we een aantal dagen geleden ontvangen. Die wil ik bestuderen en nader duiden. Ik wil ook zo snel als mogelijk de uitkomst van die duiding met uw Kamer delen, zodat we elke onrust die hier mogelijk over zal ontstaan, zo snel mogelijk kunnen wegnemen. Het gaat erom dat mensen goed geholpen worden. Gelukkig zien we nu dat de andere routes, dus Stichting (Gelijk)waardig Herstel en MijnHerstel, al op stoom aan het komen zijn.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):
Op stoom komen is natuurlijk fijn, maar dan moet de wettelijke basis wel kloppen. Mijn tweede vraag luidt als volgt. Op het moment dat zo'n uitspraak er komt, denk ik dat een hersteloperatie zeker heel goed is. De Kamer moet dan ook proactief worden geïnformeerd over hoe nu verder te gaan. Maar nu staan we hier weer naar aanleiding van mondelinge vragen. Ik had het echt beter gevonden, richting de ouders maar ook richting de Kamer, als dit proactief vanuit het kabinet zelf was gekomen.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:
Dat begrijp ik, maar we zijn op dit moment nog bezig met de duiding. Het is een uitspraak van een paar dagen oud. Het kost even wat tijd, maar we proberen dat zo snel mogelijk te doen.

De heer **Vermeer** (BBB):
Snapt de staatssecretaris dat mensen in het land dit totaal niet begrijpen? Bij deze gedupeerden wordt het criterium gehanteerd dat een dwangsom moet helpen om het proces te versnellen. Mensen die bijvoorbeeld permanent een recreatiewoning bewonen, moeten gewoon wel dwangsommen betalen van de overheid. Zij hebben er ook geen enkel perspectief op dat die dwangsom gaat helpen, want er is gewoon helemaal geen woning voor die mensen. Het is toch onuitlegbaar dat dit op deze manier wordt uitgesproken

en dat er op deze manier ongelijkheid zit in hoe mensen worden behandeld?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:
Nee. Zoals ik net al heb aangegeven, vind ik het een uitermate pijnlijke constatering dat die financiële prikkel om het bestuursorgaan in beweging te krijgen volgens de hoogste rechter geen zin heeft.

De heer **Vermeer** (BBB):
Dit gaat er toch niet alleen om of die prikkel zin moet hebben? Het gaat toch ook om recht doen aan mensen die langer moeten wachten dan eigenlijk menselijk zou zijn? Ik vind het gewoon echt verbijsterend. De IND betaalde het afgelopen jaar wel 79 miljoen aan mensen die in asielprocedures zaten. Mensen die op de afhandeling van de toeslagen zitten te wachten, krijgen te horen: die prikkel helpt toch niet, dus we gaan dat niet meer doen. Hoe zijn wij op dit punt beland? Betekent dit ook — dat is even de vraag — dat de staatssecretaris die dwangsommen niet meer gaat uitkeren? Wat gaat ze doen nu?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:
Een enorm aantal dwangsommen is natuurlijk reeds verbeurd. Daar zullen we niet op terugkomen. Nogmaals, ik wil een nadere duiding geven aan de uitspraak, maar ik heb u al gezegd dat ik het een uitermate pijnlijke constatering vind.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):
De uitspraak heeft inderdaad twee elementen in zich. Enerzijds is dat rondom de dwangsommen, maar anderzijds zijn er ook de zorgen die de Raad van State uit over de vraag of de herstelroutes niet op gespannen voet staan met de Wet hersteloperatie toeslagen. Wanneer heeft de staatssecretaris de analyse klaar? Wordt er dan een wetsvoorstel voorbereid om deze leemte op te vullen?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:
Om te beginnen met het laatste stukje van uw vraag, dus of er een wetswijziging wordt voorbereid: dat is natuurlijk afhankelijk van de duiding. Die moeten we natuurlijk zo snel mogelijk doen. Nogmaals, ik sta heel erg voor het advies dat is gegeven door de commissie-Van Dam. Ik vind het belangrijk dat we blijven werken binnen de kaders van de Wht. Het is belangrijk dat we het goed duiden en zo snel mogelijk met een nadere toelichting komen.

De heer **Ergin** (DENK):
Ik vind het zo bijzonder dat er meerdere malen is verwezen naar de commissie-Van Dam. De commissie-Van Dam heeft 502 dagen geleden een advies uitgebracht. We zijn nu 502 dagen verder. Nogmaals, zelfs de hoogste rechter zegt dat dit niet werkt, dat het onder de motorkap niet goed is geregeld en dat de ouders niet goed worden geholpen. Eigenlijk — dat is dan mijn interpretatie — is er sprake van uitholling van rechtsbescherming. De staatssecretaris kan hier dan toch niet met droge ogen blijven zeggen dat het allemaal wel goed gaat komen?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:
Ik begrijp uw zorg. Ik begrijp de emotie. Maar we moeten natuurlijk wel verder komen. Het is ook belangrijk dat de Commissie Werkelijke Schade, die zulke lange wachtrijen heeft van mensen die al jaren … Ik hoef het u niet uit te leggen. Mensen die al jaren in de wachtrij staan, moeten nu gewoon geholpen worden. Dat betekent dat we de andere methodieken aan het opschalen zijn. Dat begint op stoom te komen. Het heeft natuurlijk een aanlooptijd gehad. Dat is logisch, maar gelukkig zit er progressie in.

De heer **Ergin** (DENK):
Ik had vandaag op z'n minst het volgende van de staatssecretaris verwacht. De staatssecretaris wist vanochtend dat ze hiernaartoe zou komen. Ik had verwacht dat ze met de toezegging zou komen dat op z'n minst de capaciteit van de behandelaars op haar departement zou worden vergroot, zodat we op z'n minst snelheid kunnen maken en in de uitvoering dingen sneller zouden kunnen doen. Zelfs dat zegt de staatssecretaris niet. Ik hoop dat de staatssecretaris inziet dat ze richting de Kamer, maar met name richting de ouders, toch echt iets meer moet doen dan alleen uitspraken lezen en naar commissierapporten verwijzen, maar dat er gewoon ook actie moet komen.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:
Zoals ik net ook al heb aangegeven is dit voor mij ook aanleiding geweest om direct richting mijn departement te zeggen: zorg nu voor een goed plan van aanpak, zodat we de prioritering kunnen gaan bijstellen. We hebben nu één kans om de achterstanden inhoudelijk proberen weg te werken en ik vind dat we er alles op alles op moeten inzetten om dat voor elkaar te krijgen.

De **voorzitter**:
Ik dank de staatssecretaris voor haar aanwezigheid en de beantwoording van de gestelde vragen. Ik schors een enkel ogenblik, waarna we zullen gaan stemmen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.